

SEPTEMBER

Sosed-lovec.

Spisal Podgorski.

Sosed — seveda imam v mislih samo lovce sosede, ki imajo lastna lovišča ali pa zakupna — je lahko dober, potrpežljiv, postrežljiv, prijazen in vljuden — lahko je pa tudi nagajiv, godrnjav, sebičen in požrešen.

Dober sosed je — zaklad, slab sosed pa je kazen božja za tvoje lovsko stremljenje. Kar ti zidaš, on — podira, kar ti ustvarjaš, on razdira. Svetujem vsakomur, ki hoče dobiti lovišče, naj prej poizve, kakšni lovci so njegovi sosedje. Tistemu pa, ki že ima lovišče, svetujem, naj pazi, da ne dobi slabega soseda.

Kar započneš za povzdigo lovišča, kar ukreneš v varstvo divjačine — vse je odvisno od soseda. Ako te sosed podpira, ima tvoj trud uspeh, ako ti nagaja, bo jalov ves tvoj trud in večkrat pade tudi denar v vodo. Divjačina ne pozna meje; danes je v tvojem lovišču, jutri v sosedovem. Zato ti je največjega pomena, kakšnega soseda imaš, izpolnjuje li sosedske dolžnosti ali ne.

O lovsko sosedskih dolžnostih in pravicah imajo lovci seveda različne pojme, zakaj meja med tem, kaj je prav in kaj ni prav, ni trdna, da bi se prilagala vsakemu primeru, marveč je odvisna od

dejanskega položaja. Na primer: sosedu Antonu in sosedu Petru ustrelim psa. Antonov pes je venomer preganjal srne po mojem lovišču kar sam po sebi, zakaj sosed Anton se ni brigal za psa in je ostal tudi za moje opomine gluh. Petrov pes pa ni preganjal, ampak se je tokrat slučajno snel z verige in ušel v lovišče, kjer ga je doletela smrt. Dejanje je v obeh primerih eno in isto in vendar mi bo sosed Peter opravičeno očital, da nisem postopal, kakor postopa pravi sosed s sosedom.

Gotovo je, da sosedskih dolžnosti in pravic ni presojeti po tem merilu, ali je dejanje, ki ga započnem po postavah, dovoljeno ali ne.

Postava dovoljuje marsikaj, kar človeku zabranjuje čut poštenja in pravičnosti. Ako se n. pr. postavim, kadar sosed lovi, na mejo in ustrelim srno, ki so mi jo psi prignali iz sosedovega lovišča, gotovo ne bom kaznovan, četudi sem pravzaprav — ukradl srno svojemu sosеду.

Podrobno naštetih dolžnosti in pravice lovca-soseda je težko, preveč jih je in prerazlične so. Eno se lahko reče, da tudi tukaj, kakor sploh o življenju, velja zlata nauka: česar ne želiš, da bi storili tebi drugi, tudi ti ne delaj drugim!

Ena najgrših razvad lovca-soseda je prestrezanje ali preža. Kakor sem že prej omenil, imajo nekateri lovci grdo navado, nastavljati se na mejo, kadar lovi sosed. To je nekaj tako nečastnega, da bi se moral tega sramovati vsak pravi lovec. Tako postopanje je nelovsko in nečastno, pa naj kaj takega storim sam ali drugi zame. Nekateri namreč stvar maskirajo na ta način, da ne hodijo na prežo sami, pač pa pošiljajo na mejo svoje uslužbenke, kakor da bi bilo to manj nečastno. Toda, kar je grdo, je grdo, pa naj storim to sam ali po mojem naročilu kdo drug.

So pa še drugačni junaki. Tak „dober sosed“ zbere svoje ljudi, jih razstavi ob meji, pse pa izpusti v tvoje lovišče, ali pa celo pošlje brakarje ali par gonjačev v tvoje. Kaj ti poreče na tvoje očitke? Moji lovci stoje na mojem, za to pa nisem odgovoren, če gredo psi čez mejo!“

Kaj hočeš storiti s takim sosedom? Ako mu postreliš pse, postreli on tvoje; če ga tožiš, pa propadeš, ker največkrat ne moreš dokazati, da je vedoma ali namenoma posegel v tvoje pravice.

Sosed zna časih jako dobro prikriti svoje požrešne namene. Kadar napoveš lov, ga napove tudi on. Kaj mu je šteti v zlo, ako pride kaj iz tvojega lovišča k njemu in njegovim pomočnikom! Seveda prakticira to lepo navado le tam, kjer ve, da divjačina iz njegovega ne beži v tvoje. Kjer bi se to utegnilo zgoditi, tam pač ne lovi istočasno s teboj.

Da mu moreš pa še manj do živega, ne priredi lova na meji isti dan, kakor ti, ampak dan pozneje. Kajpada ni on kriv, ako so

bile srne, ki so jih včeraj psi prignali v njegovo lovišče, preveč upehane in se niso čez noč vrnile tja, odkoder so prišle. Mar naj jih on podi nazaj?

Soseda tudi ni sram, obdržati zase divjačino, akoravno ve, da je obstreljena pribežala iz tvojega lovišča v njegovo ter tam obležala, četudi morda le par korakov čez mejo.

„Na mojem je pala — pa moja je!“ ti poreče. In še postava mu daje prav in podpira njegovo požrešnost!

Še druge ljubeznivosti ti da okušati tak sosed. Recimo, ti bi rad zaredil fazane v svojem lovišču. Z velikimi troški si jih nabaviš in jih izpustiš. Fazanu je pa slučajno sosedovo lovišče tudi všeč, zato se kaj pogosto izpreletava iz tvojega v njegovo in nazaj. Zgodi se pa tudi, da mu je pri sosedu še bolj pogodu, kakor pri tebi; preseli se. Sosed ima pa slučajno veliko več zmisla za fazana na ploščku, kakor za fazana v lovišču. Gre in lepo postreli in poje tvoje fazane, ki si jih zaredil z velikim trudom in velikimi troški. Kaj mu moreš? Nič — kakor kratko pa jedrnato odgovarja narodni pesnik v znani popevki: „Kaj nam pa morejo?“

Okusil sem soseda še z druge dobre strani. Imel je gostilnico. Na jedilnem listu je večkrat paradirala jerebica z brusnicami. Čudil sem se temu, vedoč, da v njegovem lovišču ni toliko jerebic. Ali on je potolažil mojo radovednost, češ, da jih dobiva od Stacula. Nesreča ali sreča je pa hotela, da sem zalotil lovskega tatu, ki je po mojem lovišču jerebicam nastavljal zanke. Stvar je prišla pred sodišče. Izvedelo se je to in ono, tudi kam je prodajal jerebice. In veste kam? Mojemu dobremu sosedu! Povrhu mu je še povedal, da jih lovi v mojem! Kaj ne, lep sosed!

Največ nasprotij med sosedi rodi — pobijanje psov brakov; o tem sem govoril mimogrede že prej. Kdaj da smem po veljavnih postavah sosedu ustreliti psa, ki ga zalotim v svojem lovišču, pojasnim enkrat v posebnem članku. Tu naj se omejim le na lovsko stališče.

Brez dvoma nisem dolžan trpeti, da bi sosedovi psi vznemirjali moje lovišče in plašili divjad. Prav tako neoporečno pa je, da ima sosed pravico, loviti tudi z braki in da je težko preprečiti, da ne bi ušli psi za živaljo čez mejo.

Ker sta si ti dve stališči v nasprotju, je treba pač najti izhod na ta način, da popusti vsak nekoliko. Jaz sem dolžan potrpeti, ako sosedovi psi tupatam pridejo za živaljo v moje lovišče, on je pa dolžan, na vse paziti in manjkrat loviti po takih krajih, koder psi radi uidejo čez mejo. On mora imeti ozir na moje pravice, jaz pa moram upoštevati njegove.

Ako zatorej vem, da sosed ob meji ne lovi preveč, ni lepo in ni lovsko, ako mu postrelim pse. Posebno ni to lepo, če psa poznam in vem, da je sosed na lovu, ali ako morem to vsaj slutiti.

Ako je pa sosed dan na dan zunaj ob meji in nima nobenega ozira name, potem mi pač ne sme očitati, če mu jih postrelim.

Večkrat se pripeti, da zalotim v lovišču psa, katerega ne poznam; morda je sosedov ali pa tudi ni. Kaj naj storim? Jaz ravnam tako: ako je pes lep, mu prizanesem; ako je pa kaka spaka, mu posvetim. Lep lovski pes ima navadno tudi dobrega gospodarja, ki mu de gotovo zelo hudo, če bo ob psa. Kakor bi bilo meni žal, če bi ustrelil kdo mojega, tako bo tudi temu lovcu hudo, ako psa ne bo nazaj. Ako psu prizanesem, storim s tem svojemu tovarišu, ki ga sicer ne poznam, brez dvoma veliko uslugo. In lovci si moramo biti prijatelji, akotudi se ne poznamo!

Pa tudi psa samega je škoda, ker je lep in gotovo tudi dober, zakaj slab pes ne bo gonil daleč. Lepega in dobrega psa je pa vedno škoda, naj bo že čigavršenkoli. Kdor lepega lovskega psa ustrelil samo zato, ker ga je enkrat zasačil v lovišču — nima lovskega srca.

V lovopustu smeš biti nekoliko strožji, zakaj dolžnost vsakega lovca je, pse privezati, ali jih zavarovati drugače, da ne uhajajo v lovišče. Gotovo se pa tudi ob najboljši volji vsakomur lahko pripeti nesreča, da pes uide. Treba je zatorej pomisliti tudi to in ne pomeriti brez vsakega preudarka.

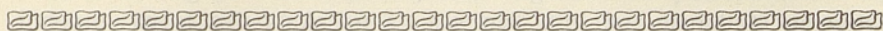
O takih in enakih sosedskih ljubeznivostih bi lahko napisal še mnogo. Ne rečem, da včasih kdo česa ne zakrivi samo zbok nevednosti, ali največkrat izvirajo taka dejanja iz sebičnosti, nevoščljivosti in škodoželjnosti. Po zakonu takim ljudem težko preskrbiš primerno nagrado. Kaznovati jih pravzaprav morejo le lovci sami s svojim — zaničevanjem.

Tak „dober sosed“ ne bi smel v nobeno lovsko družbo, v nobeno lovsko društvo, ne bi ga smeli vabiti na noben lov in ogibal naj bi se ga vsak lovec. Le s tem bi zamorili take strupene rastline.

Zato pa, tovariši, bodite zares dobri sosedje! Dober sosed se ne nastavlja na mejo, kadar love drugi, pa tudi svojim uslužbencem ne dovoljuje tega. Ako utegne, gre sosedu pomagat; ali pa mu da vsaj logarje in pse na razpolago. Dober sosed ne lovi takrat, ko ve, da ima tujo divjačino v lovišču, in se sploh ogiblje vsakega takega dejanja, ki diši po lakomnosti na škodo sosedu.

To bi si morali zapomniti posebno dobro imetniki takih lovišč, ki meje ob graščine in veleposestva. Po takih loviščih, zlasti kmečkih, namreč najbolj cvete prežanje in prestrežanje. Nasproti pa bi morale graščine in gosposki lovci sploh s svojimi lovskimi sosedi, četudi pre-

prostimi kmeti, postopati obzirneje, posebno pri dražbah, pri skupnih lovih itd. in marsikaj bi se obrnilo na boljše. Naš kmetski lovec ti je hvaležen za vsako prijazno besedo, ki mu jo privoščiš, in izlepa dosežeš pri njem mnogo, izgrda pa prav nič. Za povzdigo lovišč so nasprotstva med lovci-gospodi in lovci-kmeti brez dvoma velika, velika ovira. Ako hočeš, da bo tvoje lovišče kaj vredno, izkušaj dobro izhajati s svojimi sosedi, pa tudi ti sam bodi dober sosed!

Spomini belokranjskega lovca.

Piše Fran Lokar.

(Dalje.)

Na divjo mačko naleti lovec največkrat slučajno, ko hodi po lovišču. Na brakadi se prikaže dostikrat divja mačka namestu plahega zajca, zvite lisice ali brzonoge srne. Najlaže jo izslediš, ako greš za njenim sledom po novo zapalem snegu. Iz luknje jo prepodiš z dimom.

V Beli Krajini je bilo in je še sedaj največ divjih mačk v Bukovlju, velikem gozdu, ki se razprostira med Adlešiči, Preloko, Bojanci in Dragatušem. Pa tudi drugod niso redke.

Strel v glavo je pri divji mački najbolj zanesljiv in priporočen, ker obstreljena divja mačka ni preveč krotka, in se kaj lahko zgodi, da se zapraši vate in ti spravi v nered lase, ako te slučajno ne diči pleša. Stari belokranjski lovci so mi iz svojih izkušenj dosti pravili o tem, kako oprezen mora biti človek ob takem primeru.

Nekaj let pozneje sem lovil pri Dragatušu nad podturnskim gradom. Stal sem na vrhu goste drage, ki je bila polna skalovja in vsa prerasla s kopinjem. Pes je pridno iskal po dragi in začel lajati pod skalo, visoko približno tri metre. S težavo sem se preril do skale, ki je imela proti vrhu luknjo. Iz nje je gledala glava divje mačke; ustrelil sem jo izlahka. Teže sem se vzpel do luknje, da sem pobral mačko.

Tudi druge živali, ne samo mačke, podivjajo kmalu, ako prebivajo dosti dolgo same po gozdih. Zbudi se jim prvotna narava.

Za svojega dolgoletnega bivanja v Beli Krajini sem videl podivjano ovco. Stal sem v Poljanski gori mirno na stajališču. Lovila sva s Prgančkom srne. Oddaleč sem zaslišal po listju, katerega je tam na debelo na tleh, skoke, podobne srnjim. Pripravil sem se na strel; čez pot pa ni skočila srna, ampak ovca. Ko me je zagledala, je še povečala skoke. Povedal sem tovarišu, kaj sem videl. Skoro me je

pokaral, zakaj je nisem ustrelil, češ, da so predkratkim oznanili v več cerkvah, da se je izgubila na Finkih ovca in se potika po gori. Te ovce niso dobili nikdar.

Po poljanskih košenicah se je klatil od pomladi do zime vol, ki je ušel mesarju, ko ga je hotel ubiti. Kmalu je čisto podivjal. Zaman so ga zalezovali celo poletje in jesen. Poleti je imel paše v izobilju in tudi v pozni jeseni se mu ni godilo slabo, ker je žrl seno, ki so ga zdeli na košenicah v stoge. Šele pozimi so v snegu izsledili, h kateremu studentu hodi pit. Tam sta ga počakala dva lovca; s seboj sta imela mesarskega psa. Čakala sta precej dolgo, preden je prišel vol. Zadet od krogel, ni takoj obležal, ampak je bežal še dobro daleč, dokler ga ni podrl pes.

IV.

V obširnem Dianinem kraljestvu ni zanimivejšega in vabljivejšega lova, kakor je lov na race. Pač je precej naporen, zlasti v močvirju, kjer mora lovec večkrat gaziti vodo; vendar nudi toliko užitka, da pozabi človek vse neprijetnosti.

V Beli Krajini sem imel dovolj prilike, okusiti njegove sladkosti in težave. Streljal sem race na Lahinji in Doblíčanki. Največ jih je na Lahinji, ki ima pri Dragatušu več izvirkov; tem izvirkom pravi Belokranjec jezeri. Dosti rac je tudi v Doblíčanki, ki se združi pri Črnomlju z Lahinjo. Izvir Doblíčanke, imenovan doblíške jezери, je precej širok in neverjetno globok.

Lahinja in Doblíčanka nista posebno široki; vijeta se deloma med njivami, deloma po gozdu. Rac ni tam težko zalesti, ker raste ob bregovih grmovje. Najlaže se jim človek približa ob grdem vremenu, ko gre sneg, ker splava raca takrat k obrovom pod grmovje.

Večjega stalnega močvirja ni v Beli Krajini. Ako pa dežuje delj časa, ali kadar skopni sneg, preplavi voda daleč bregove in ponekod se nalije celo jezero, kakor pod Jelševnikom, med Dragovanjo in Jernejo vasjo, med Golekom, Dragatušem in Seli. Tu imajo takrat razne močvirne ptice svoja zbirališča.

Na večer smo hodili race čakati k mlakam in kalom, ki niso v zvezi s tekočo vodo. Tja so race, znane po svoji požrešnosti, rade priletele, ker so našle ondi dosti več hrane, kakor drugod, zlasti žab. Vendar večerno čakanje ni posebno uspešno, ker prileti raca šele pozno, ko se ne more več meriti radi teme.

Pa tudi v tekočih vodah si poiščejo race zvečer iz istega vzroka plitvejša, z gosto travo zarasla mesta, navadno v bližini hiš. Zato jih podnevi ni tam. V Doblíčanki so bili taki kraji pri Anjelih, pri brodcu in pri doblíškem mostu.

Race so v Beli Krajini stalne ptice in vsako leto gnezdi tam več parov. Na Dobliškem polju, ali na polju za Kvasico in Golekom so našli pastirji vedno gnezda. V velikih jatah pa prilete race pozimi, ko pritisne mráz in zmrznejo drugod močvirja.

Gnezda velikih divjih rac — zlasti o teh hočem govoriti — sem videl ne samo na tleh, v gostem grmovju in travi, ampak tudi na drevesih, največkrat na vrbah, posebno na takih krajih, kjer se izliva voda ob deževju čez bregove. Raca vali zelo vztrajno. Kadar se odstrani z gnezda, pokrije jajca s perjem, ki si ga izpuli. Na gnezdo se vrača zelo previdno in pazi, da je ne bi kdo zagledal.

Race so sploh rade na suhem in večkrat sem naletel nanje na njivah, kjer so si iskale po žitih hrano. Celo iz vinogradov so jih ljudje podili. Tudi mlade vodi stara raca rada iz vode na polje. To sem videl večkrat.

Najbolj zvita med vsemi račjimi vrstami je velika divja raca (die Stockente, *Anas boschas* Linn.), ki prebiva po Evropi, Aziji, Severni Afriki in Ameriki. Vidi in sliši izborna ter je tudi zelo oprezna. Preden sede v vodo, obleti vedno parkrat prostor, da se uveri, ali je povsem varen. Ako zapazi kaj sumnega, odleti drugam. Male race (na pr. krepeljica, regljica, die Knäckente, *Anas querquedula* ali die Krikente, *Anas crecca*) niso tako prebrisane in plahe. Ako se jim približaš, včasih niti ne zlete takoj, ampak se lepo vozijo po vodi in te gledajo. Prepojene, kmalu zopet sedejo, dočim odleti velika raca daleč in se ne vrne prej, dokler je tam kdo ne spodi.

V dobliški jezери sem opazoval, kako imenitno se potaplja in skrivajo že mlade race. Prišel sem tja proti večeru. Po jezери je plavalo gnezdo račic, ki še niso letele; raca doraste skoro čisto, preden more leteti. Stara se je dvignila v zrak in je obletavala jezer nizko nad vodo. Mlade pa so bliskoma izginile pred psom na vse strani. Eno sem prav dobro videl, kako je smuknila na drugi strani v tolmun, velik kakor večja nečka. Zastonj sem jo dolgo iskal po travi, ki je rasla ob straneh tolmuna. Kar sem zagledal na dnu sredi tolmuna dve svetli piki. Mislil sem, da je ščuka, poklical sina, ki je bil na drugi strani, in mu rekel, naj prime ribo. Potegnil je raco, ki sem jo iskal. Bila je zelo dolgo pod vodo.

Raca ne izgubi v odločilnem trenutku prisotnosti duha in si zna prav dobro pomagati. Dostikrat so me pustile mimo, ako so me zagledale šele takrat, ko sem prišel tik k njim. Stisnile so se pod obrov, da jih navadno nisem mogel zapaziti. Vzletele so potem za mojim hrbtom, ko so bile radi daljave varne. Še večkrat pa se mi je pripetilo, da se je potuhnila raca, ki je pala na drugo stran vode na suho in ni bila čisto mrtva. Dela je glavo k tlom in ležala nepremično,

da sem mislil, da je dobila dosti. Obtem pa je pazila in vzletela v ugodnem trenutku, ako je mogla, ali pa se je splazila v vodo.

Na ta način me je ukanila marsikaka. Dobro se spominjam več primerov v Dobličanki pri „klepči vrbi“, na „Janžlevki“ in drugje. Raca, ki je pala takoj po strelu, se ni ganila na tleh; bil sem uverjen, da je mrtva. Šel sem na drugi breg, da bi jo pobral. Da smo lahko hodili čez vodo, smo si naredili na pripravnih mestih iz desak ali vej prehode, ako nam je bil most predaleč. Včasih smo zlezli tudi po kamenju ali po podrti vrbi čez vodo. Kaj zato, če je prišlo malo vode v škornje — samo da je bila raca v torbi!

Ali kako debelo sem gledal! O raci ni bilo ne duha ne sluha, ko sem prišel tja, kjer je bila ležala. Krvavi sled pa mi je kazal, da je šla v vodo. Tam se obstreljena raca skrije tako dobro, da jo je jako težko najti.

Priroda je podelila raci poleg dobro razvitih duševnih zmožnosti tudi izredno trdoživnost. Akotudi dobro zadeta, leti včasih še precej daleč, preden pade čisto nenadoma na tla.

„Pri vrbi“ pod dobliškim mostom sta sfrčala iz grma pred menoj raca in racman. S prvim strelom sem pogodil racmana; pal je v vodo. Z drugim pa sem upalil za raco. Videl sem natanko, da se je stresla in da je odletelo nekaj peres. Sklepal sem, da nisem meril slabo. Raca pa je letela dalje, kakor ji ne bi bilo nič. Gledal sem za njo in glej! v razdalji kakih 500 korakov je telebnila iznenada na tla kakor kamen. Na snegu sem videl, da je pala že mrtva, ker je ležala pravtako, kakor je bila pala, in ni nič rila po snegu.

Nekaj streljajev nad „srebrnico“ je vzletel izpod hrasta kragulj. Jako rad bi ga bil sklatil, toda capin je bliskoma izginil za drevjem. Pod hrastom sem našel napol požrtega racmana in še bolj me je jezilo, da nisem upihnil lopovu grešnega življenja. Pripominjam, da tudi tetka lisica rada hodi ob vodi in iztika za racami. Večkrat sem jo zalotil nenadoma.

Mislil sem si, da druge race niso daleč. In res, prav „Na srebrnici“ sem spodil večjo jato. Vzletele pa so tako nerodno, da sem streljal samo na eno, ki se je dvignila zadnja. Bil je racman. Po strelu ni letel za drugimi, ampak se je odbil — znamenje, da je dobil. Letel je čez velik travnik proti „Okluku“ in sicer vedno niže in niže, dokler ni polagoma prišel do tal. Našel sem ga z razprostrtimi perotmi.

Doma sem videl, da sem ga pogodil v pljuča. Raca, zadeta v pljuča, pada potemtakem počasi. Pri jerebicah in kljunačih pa sem opazil, da se tako zadeta dvignejo še više v zrak, navadno naravnost in telebnejo potem na tla.

Ako prebiješ raci le perot, tedaj se v trenutku, ko pade, po bliskovo potopi in splava pod vodo k bregu, skoro vedno na nasprotno stran. Ondi se skrije pod koreninami grmovja ali v travi. Ako pa se ne more skriti takoj tam, plava pod vodo dalje, dokler najde primeren prostor. Plava vedno v smeri, kakor teče voda, in sicer tako hitro, da jo komaj dohajaš, ako tečeš po bregu. Samo za trenotek se prikaže na površju, pa zopet izgine. Ta trenotek moraš porabiti, sicer ti je raca izgubljena. Težko je najti obstreljeno raco, ki se je skrila v travi ali v grmovju. Ves život ji je pod vodo, samo kljun, kvečemu še majhen kos glave gleda iz vode. Jako dobro oko moraš imeti, da jo zagledaš. Ne gane se, ako prideš tudi čisto blizu k njej. To sem izkusil večkrat.

Tako sem iskal „na Kastelčji loki“ dolgo zaman racmana, ki sem mu pretolkel peroti. Stal sem na bregu in hotel oditi. Kar se mi je zdelo, da gleda v grmu pod menoj iz vode račje pero. Zlezal sem previdno v grm, zgrabil za pero in potegnil iskanega racmana. Bil je živ, ker je imel samo perot zlomljeno. Kljuna radi tega nisem mogel zagledati, ker ga je zakrivala veja, izpod katere ga je držal racman malo iz vode.

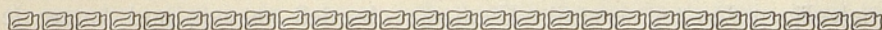
Če se ti pa posreči, da zapaziš račji kljun, ne odlašaj, ampak hitro dobro pomeri! Navadno si primoran, streljati na blizu. Pa nič ne de, če odbiješ raci glavo, ker je vedno boljša raca z razbito glavo ali brez nje, kakor — nobena. Da pa izgine raca pod vodo v istem trenutku, ko se misliš ti oddaljiti, verjameš lahko. Akotudi utegneš streljati, sprožiš navadno prepozno.

Izpočetka tudi jaz nisem hotel streljati preblizu, dokler me niso izučile race.

„Pod vrbo“ se mi je skrila obstreljena raca v precej velik tolmun. Imel sem srečo in sem jo kmalu našel. Molila je tik brega kljun iz vode. Stal nisem niti pet korakov od nje. Hotel sem se malo oddaljiti, pa naenkrat je zmanjkalo kljuna. Raca je splavala iz tolmunu v strugo Doblíčanke za velik grm. Tu se je dvignila iz vode in odletela počasi, v taki smeri, da jo je zakrival grm. Bil sem ob raco, o kateri sem mislil, da je že moja.

Pri obstreljeni raci ne opravi tudi pes dosti, pa bodi še tako dober. Kakor hitro se približa raci, da bi jo prijel, izgine ptica pod vodo in se prikaže bogve kje. Zato ni dobro ob tem mučiti psa. Zdi se mi bolje, da gre lovec, ko je natančno preiskal kraj, lepo naprej in se vrne čez nekaj ur ali drugi dan. Ako nima posebne smole, navadno najde žival. Rana se namreč razboli in raca se ne more več tako urno skrivati kot izprva.

(Konec prih.)

O kanji.

Spisal Jože Zevnik.

Kanja je pri nas stalna ptica; biva rajša v goratih krajih kakor po ravninah.

Kanjo je večina prirodoslovcev zagovarjala kot jako koristno ptico; nekateri jo zagovarjajo še dandanes. Gotovo so posvetili njenemu življenju vse premalo pozornosti. Dasi pokonča dokaj miši, kač in enake golazni, vendar precenjujejo njeno korist. Lani 20. junija je izgubila varstvo kot koristna ptica. Prišteli so jo ujedam.

Ob reki Sori je jako ugoden kraj za fazane, imenovan Log. Zarasel je z malimi in srednjimi borovci in smrekami. Tu jih jamemo pozno jeseni krmiti z različnim zrnjem.

Zjutraj sem korakal s polnim nahrbtnikom zrnja po snegu proti Logu. Že oddaleč sem videl dve precej veliki ptici na smreki. Ko sem se približal na kakih dvesto korakov, sta zleteli proti hribu. Nisem vedel, ali sta kanji ali kragulja. Natrosil sem zrnja pod goste smreke. Gledaje semtertja, sem zapazil pod borovcem kup fazankinega perja in nekaj oglodanih kosti. Misleč na lisico, sem iskal sled v mehkem snegu. Začudil sem se, ko sem našel nedaleč od fazankinega perja v snegu vtis peruti roparske ptice. Bil sem popolnoma uverjen, da je raztrgal fazanko kragulj. Ko pa sem drugi dan že zopet videl ona dva vruga na istem mestu, sem sklenil, da jima posvetim vso svojo pozornost.

Tretje jutro sem vstal še v temi, napolnil nahrbtnik z zrnjem, vzel trocevo in nekaj brezdimnih zabojev št. 8 ter krenil v Log. Ondi razmečem zrnje na navadni kraj ter se skrijem v goščavo, blizu onih dreves, kjer sta sedevali ptici. Zdanilo se je popolnoma in milo sem gledal, kdaj prideta moja gosta. Ker pa je bilo osem stopinj januarskega mraza in do devetih ni bilo nič videti, sem nesel svoje zmrzle kosti zopet za peč.

Popoldne je posijalo solnce milo izza oblakov ter me zvalo zopet nazaj v Log. Tam sem zagledal svoja stara prijatelja na smrekah. Krenil sem nekaj korakov nazaj ter naredil velik ovinek. Posrečilo se mi je, da sem se za drevjem priplazil kakih sto korakov blizu ptic. Dalje nisem mogel; skril sem se za gost borovec, da bi zvrnil najbližnjega ptiča s kroglo z veje. Iskaje si dobre pozicije, sem premaknil z nogo borovčevo spodnjo vejo. Naenkrat je planil izpod nje lep petelin-fazan. Takoj sta oba roparja planila za njim. Fazan je ušel v največjo goščo ter se skril. Ujedi sta obsedeli na veji, pod katero je

izginil fazan. Nepremično sta gledali v goščo. Ker je bila sedaj razdalja mnogo večja, ni bilo misliti na strel s kroglijo. Bliže nisem mogel, zato sem sklenil opazovati nadaljnji razvoj tega roparskega manevra. Kar sem zaslišal zadaj šum. Na nizkem hrastiču sem zagledal že tretjo roparico. Preden pa sem se mogel obrniti, je že ni bilo več.

Ker sta izginili medtem tudi prvi dve, sem šel iskat fazana. Radoveden sem bil, kam in kako se je skrila svojima preganjalcema. Ko sem prišel blizu gošče, je zašumelo nekaj v njej in roparici planeta vun. Puška je počila, ujeda je padla v grm; druga pa je izginila med borovci. Vesel sem pobral ptico. Ko sem pa vraga dobro ogledal, sem videl, da je mišar ali kanja (Mäusebussard, Buteo vulgaris).

Drugo jutro je sedela druga roparica na smreki. Popoldne sem šel zopet čakati; videl sem sicer dve, ali na strel ni bilo dobiti nobene. Poizkušal sem več dni zalezovati, da mi je že skoro ozebel nos, toda ni bilo uspeha. Obupal sem in pustil težavni lov.

Ko sem pa čez nekaj dni našel raztrganega fazana in dve jerebici, sem se pridušil kranjski, da zagodem tem vragom še eno. Po dolgem premišljevanju sem nasolil doma obe jerebici s strihnikom in ji kakor žive posadil v sneg. Nisem imel mnogo upanja, vendar sem šel že drugi dan gledat, kako je. Ene jerebice že ni bilo več, lisičjega sledu tudi ne; zato mi je bilo jasno, kam je izginila. Pod bližnjim drevesom je ležala kanja znak, poleg nje pa napol raztrgana jerebica.

Drugo zastrupljeno jerebico pa mi je odnesla kanja precej daleč v Log. Našel sem jo čez nekaj dni mrtvo pod drevesom, z jerebico v krempljih. Ker pa so jerebice in fazani privabili vsak dan novih sovražnikov, sem nadaljeval začeto delo s strupom. Nesel sem podarjeno mačko v vreči v Log, jo ustrelil pri dveh visokih jagnedih in ji natrese približno tri grame strihnina v prsi. Nato sem ji posnel kožo z desnih reber ter jo položil v sneg in šel proti domu, ki je kakih petsto korakov daleč.

Ob devetih zjutraj sem slišal velik vrišč vran. Šel sem na cesto ter videl vse črno vran na jagnedih. Poleg mačke pa je čepel precej velik ptič. Kar se je vzdignila ptica z mačko v zrak; toda takoj je cepnila poleg drevja v sneg. Vrane so zakričale ter se podile okrog ujede, ki se je zastonj poizkušala vzdigniti. Ubral sem jo tja. Ptica je bila dokaj večja kakor kanja ali kragulj. Spoznal sem že redkega škarnjeka, Königsweih, Falco milvus). Bil je krasen eksemplar; dal sem ga prijatelju K. za okras lovske sobe. Poizkus z ostrupljeno mačko se je obnesel dobro. Dobil sem še šest kanj, nad petdeset vran in srak.

Lepega večera meseca marca sem čakal ob ribnjaku poleg Loga na race. Kar je za hrbtom nekaj zašumelo ter se spustilo blizu mene

na tla. Dobro skrit sem se obrnil zelo oprezno nazaj ter videl, kako skubi ujeda ptico. Poškropil sem vraga s svincem. Ustrelil sem kanjo, ki se je hotela gostiti z jerebico.

Meseca julija sem čakal zvečer ob robu gozda poleg velikega travnika na srnjaka. V mraku prileti kanja ter sede na gosto smreko, tako da je nisem nič videl; zato sem ostal mirno na svojem mestu. Kmalu je priskakal iz gozda velik zajec ter se ustavil sredi travnika poleg velikega grma. Zdaj pa se je spustila, lahno kakor duh, kanja s smreke na grm. Zajec jo je opazil ter kakor strela popihal v gozd. Kanja pa je ostala na grmu v strelni bližini, vendar nisem streljal. Kanja je posvetila svojo pozornost grmiču ob robu gozda. Dasi sem ga dobro motril, vendar nisem mogel zagledati nič izrednega.

Roparica pa se je jela počasi premikati ter se čisto lahno spustila z grma v precej veliko travo. Zdaj sem zaslišal čivkanje. Gozdna jerebica starka je zletela iz trave, ter sedla prav blizu mene na vejo. Kanja je izginila s čivkajočim piščancem v gozd; radi prevelike razdalje in mraka nisem mogel streljati. Šel sem bliže in prav težko našel tri še čisto rumene gozdne jerebičke. Bilo jih je morda še več, toda, ker je starka letala okrog mene, sem pustil njene še tako male otročičke pri miru.

Pričakoval sem, da se vrne kanja drugi dan. Zvečer sem jo dolgo čakal, dobro skrit, v grmovju sredi travnika, odkoder je bilo mogoče streljati na vse strani. Solnce je že davno zašlo za gore, kanje ni bilo od nikoder. Ker sem se že naveličal sedeti v grmovju, sem šel proti gozdu. Tačas se pripelje prav graciozno kanja iz gozda. Hitro pomerim ter ustrelim dvakrat. Kanja se prekucne z odbito perutjo na tla. Na poti proti domu naletim na prijatelja stražmojstra; prosil me je za ptiča in dal sem mu ga rad. Nato sva šla v bližnjo gostilnico, ter obhajala sila dolgo sedmino po kanji. Nagačena visi zdaj nad njegovo pisalno mizo.

Po božičnih praznikih sem imel precej težke možgane. Zato sem vzela puško, poklical Turina in Pubija ter šel loviti. Psa sta spodila kmalu zajca in ga gonila proti meni.

Hitro se pripravim na strel, ali psa priletita sama brez zajca proti meni. Vohata nekaj časa okrog, se obrneta nazaj ter zacvilita prav blizu mene. Gledam in poslušam ter čujem, kako nekaj šumi. Kmalu pa vidim celo komedijo. Psa gonita zajca, ta pa skače v velikih skokih iz grma v grm, za njim pa se zaganja roparska ptica.

Ko sta psa izgubila zajčjo sled, je ostal v grmu, kakor deska, mirno pritisnjen k tlam; roparica je pa sedla na bližnji borovec. Hotel sem jo streljati, ali psa sta zopet prepodila zajca.

Ta skoči kakor blisk v drug grm, psa pa se zakadita mimo njega naprej. Zajec porabi to priliko in jo hoče popihati nazaj. Zdaj pa se spusti ujeta ko strela z drevesa naravnost na zajca ter ga zagrabi. Zajec zaječi ter se premetava ko besen. Posreči se mu res oprostiti hudega napadalca; kakor veter jo odkuri naprej. Roparica obsedi na tleh in se ozira okrog sebe.

Naenkrat sem sprožil oba strela in jo ranil toliko, da sem jo mogel ujeti in ubiti.

Akotudi vem, da je večina lovcev uverjena o škodljivosti kanje, sem vendar hotel podati svoje izkušnje čitateljem, kateri še danes dvomijo o nje škodljivosti.

Iz lovskega oprtnika

† **Dr. Mavricij Neuberger.** 14. junija je po dolgem bolehanju umrl dr. Mavricij Neuberger, okrožni zdravnik v Ložu in naš član. Bolezen si je nakopal ob izvrševanju svojih stanovskih dolžnosti. Učakal je šele 49 let. Blagemu človekoljubu časten spomin!
Dr. J. P.

† **Matija Zupan.** 17. junija popoldne je umrl v Praprotnem nad Hrastnikom 72 letni Matija Zupan, podpredsednik lovskega društva „Jelenca“ v Hrastniku. Rajnik je bil najstarejši hrastniški lovec, izboren strelec, ki je znal ceniti lov in divjačino. L. 1877. je ustrelil v tamošnjih loviščih prvo srno, katere so bile tačas še prav redke. — Vrlemu lovcu blag in trajen spomin!

† **Ljudevit Dimitz.** Umrl je na Dunaju c. kr. sekcijski načelnik v p. gosp. Ljudevit Dimitz. Obširnejšo posmrtnico tega našega rojaka, slovečega gozdarstvenega in lovskega pisatelja, priobčimo v eni prihodnjih številk. *Dr. J. P.*

Gospodom sotrudnikom! Naša mapa se vedno bolj prazni in skrbi nas, kaj bo, če gospodje sotrudniki ne bodo pridnejši. Zato jih prav lepo prosimo, naj primejo zopet za pero in nas založe za nadaljnjo pot. Hvala že naprej!

Uredništvo.

Članarina. Ko sem čital v avgustovi številki našega zelo potrebnega „Lovca“ v listnici upravnistva, da je komaj tretjina članov plačala članarino za leto 1912, me je kar po hrbtu zazebló. Ali je res med nami tako malo zanimanja za povzdigo lova? Kakor se vidi, ga je za streljanje in neusmiljeno pokončavanje divjačine še preveč; komaj se zapro vrata lovopusta, že pokajo puške naokrog, da je strah in groza. Puškarji komaj bašejo sproti naboje, lovci-novinci pa vstajajo iz tal kakor gobe po dežju. In ako se oddaja lovišče na dražbo, se naravnost kosamo, kdo ponudi več stotakov. Ako je pa treba žrtvovati 5 kron na leto za splošno izobrazbo in povzdigo lova, se pa pobriga komaj vsak deseti. „Lovec“ ne izhaja samo zaradi zabave, temveč tudi zaradi pouka. Ali je pa ta naša malomarnost morda plačilo marljivim gospodom urednikom okrog „Lovca“? — Želeti bi bilo zatorej, da postavi odbor po vseh okrajih zaupnike, katerih naloga bi bila, da iztirjajo zaostalo naročnino in pridobivajo novih članov; o tem je že razpravljal zadnji občni zbor. Upam, da vsak prav razume te vrstice in da ne ostaneje glas vpijočega v puščavi!

F. K.

Brakade. 15. septembra se prične doba brakad. Nadejamo se, da članki, ki jih je napisal v našem listu Podgorski o tem predmetu, niso bili bob v steno. Zlasti opozarjamo imetnike lovišč, naj že sedaj sporazumno s sosednjimi lovci določijo čas velikih lovov. O večjih brakadah prosimo poročil. Tudi fotografične slike bi prejeli z veseljem.

Moji prvi lovski plen. Moji starši so imeli veliko posestvo z enonadstropno hišo, mlinom, mlatilnico in gospodarskimi poslopji. Osemleten dečko sem po šoli zagledal v domači lopi pri kurniku velikansko ptico. Takoj sem vrgel tablico in katekizem na tla ter hitel proti ptiču. Ta pa je letel po stopnicah na okno ter izkušal ubegniti. Bil je velik močan jastreb. Kmalu sem ga prijel, pa namah mi je zasekal s kremplji na hrbtu moje roke tri dolge, hudo krvaveče rane. Vendar se mi je posrečilo, zgrabiti jastreba od zadaj z vsako roko pri enem krilu. Nesel sem ga z zmagonosnim krikom z iztegnjenima rokama po stopnicah dol. V lopi mi je priskočil hlapec, da bi mi odvzel tolovaja, pa — rks, rks! Jastreb ga je udaril s kremplji dvakrat po rokah, da se je ranjen umaknil ob velikem smehu ženske družine, ki je prihitela gledat spektakel. Jastreb je kričal čisto enako kakor majhen otrok. Naposled je nekdo pristopil za mojim hrbtom, segel čez mene odzadaj in zagrabil ptico ter me rešil iz zadrege. Ptiča so ubili in nabili visoko na hlevu v svarilo letečim kurjim tatovom. Ko sem pa ponosno pripovedoval ves dogodek svojemu očetu, si je ogledal moje krvave roke in me zadovoljno božal, rekoč: „Spustil pa nisi, si že pravi fant!“

Dr. S.

Lisice so se v okolici mesta Idrije pomnožile v par letih mnogo preobilo. Zato je tudi vedno manj zajcev. Na brakadah dobe jeseni in po zimi po enega zajca in po dve do tri lisice. Navihankam se godi v teh krajih kakor v pravcati deveti deželi. Nobenemu „lovcu“ ne pride niti v sanjah na um, da bi preiskal pomladi jame in zatrl mladiče, četudi ve zanje. Da bi pa kdo nastavljal skopce, kaj še, bolje je, da rjave doma pod streho! Pozimi po lovu pomečejo, če je sneg, nekaj zastrupljenih kosčkov — in to je tudi vse, kar se stori za povzdigo lova. Ako na ta način dobe kako lisico, je že čudež, kdo bi pa tudi hodil gledat vsak dan vun in še — brez upa zmage, ker je baje strihnin vedno slab. V revirju ostali zajci — samotarji, so proti lisjaku previdni in tako se dogajajo primeri, za ondotne lovce malo častni: lisica pobere za vzgojo mladičev pri eni sami hiši do dvajset kokoši poleg onih, ki ji pridejo mimogrede pri posameznih bajtah pod zobe. In če vprašaš koga teh „lovcev“, zakaj noče zatirati lisic celo leto, dobiš modri odgovor: Kaj mi pa da kdo za poletni kožuh? Možakar seveda ne pomisli, da mu vsaka lisica do jeseni naredi v lovišču toliko škode, kolikor velja deset kožuhov.

Starega jazbeca je ujel izkušen lovec, ki mu je lovski posel prav sladek. Lovec in jazbec sta bila enako previdna, ker je lovec nastavlil svoj tulec, jazbec pa zlezal vanj tako, da se je ujel le za zadnje noge. Tako je prišel stari godrnje sladkemu lovcu živ in čvrst v roke. No, to je bilo veselje! Takoj so priredili v domači hiši posebno sobo za redkega gosta. Ker je imel kosmatin dovolj izbrane hrane in mehko ležišče, se je kmalu udomačil. Novomeščani so romali v bližnjo vas, da bi tam napasli svojo radovednost, mogoče tudi proučevali vedenje in kretanje gozdnega filozofa. Jazbec se jih ni nič bal. Kaj pa je hotel! Stiskal se je v kot in gledal prav potuhnjeno. Ali ta grda lakota ni bila nikdar sita. Čez par tednov se je Gustel jel praskati za ušesi. Izprevidel je, da mu jazbec s kožo in mesom vred ne vrže toliko, da bi pokrtil troške za hrano. Sodba je bila sklenjena: smrt, potem pa hajd v mesto z njim! Naj se napasejo tisti, ki hočejo imeti zmerom kaj nenavadnega med zobmi. Zadnji večer je lovec prislonil polno vrečo

koruze k oknu, češ, naj si je obsojenec vzame zadnjo pot, kolikor mu drago, da pojde težji na oni svet. Ali glej ga spaka! Drugo jutro je bila samo vreča koruze v sobi. Brihtni lovec je bil pozabil zapreti okno, nehvaležni jazbec si je pa mislil, svoboda je le vendar boljša od Gustlove koruze, pa jo je popihal brez zahvale, veselo pojoč: „Adijo, pa zdrav mi ostani —!“ Presenečeni lovec pa je žalostno zabrenkal za ubeglim copatarjem:

Oh, zdaj pa nikdar, nikdar več —
veselje preč je, preč!

B.

Racman — požeruh. Gospod T. D. v Postojni goji veliko število raznovrstne perotnine. Letos pa je opazil, da mu izgineva izpod koklje pišče za piščetom. Ali tatu ni mogel zasačiti nikjer. Ko mu iznova zmanjka pišče, gre gledat med perjad in vidi, kako golta in požira velik racman pogrešanega piščanca. Ker so piščetove noge še mogle perverznemu racmanu iz kljuna, je mogel gospod D. potegniti celo pišče racmanu iz goltanca. Požrešni racman je posebno velike peking-pasme; ker so mu že večkrat vrgli za hrano košček mesa, se mu je menda zbudilo hrepenenje po „pečenki“.

Brin.

Kotorna iz fazanjega jajca. Tukajšnje lovsko društvo „Rihemberg“ si je nabavilo od dunajske tvrde 50 fazanjih jajčec. Pri „Zlatem jelenu“ smo sprožili vprašanje, koliko časa bo trajalo, da izlezijo mali fazančki. Prvi je dejal, da se zvale navadno v treh tednih, drugi da v štirih itd. Gospod dr. R. pa je trdil, da pospešiva midva valjenje umetno tako, da zagledajo mali fazani že v štirih dneh beli dan. Razvila se je viharna debata; midva pa nisva hotela odstopiti in sva dosegla, da dobi naša družba sv. Cirila in Metoda lepo darilce, ako se uresniči najina trditev. Četrtek, dne 6. t. m. sva šla na naš rihemberški lov — na srnjaka — ter vzela s seboj fazanja jajca. Ko sva se zvečer vrnila, se nama je vse grohotalo in smejala ter povpraševalo po mladih fazanih. Trdila sva mirno, da bodo v nedeljo zvečer vsi izvaljeni. Slučaj je hotel, da je naletel v nedeljo naš čuvaj v gozdu na jato malih, komaj pred enim dnem izvaljenih kotorn ali skalnih jerebov. Enega sva prinesla s sabo v Gorico. Zmenila sva se, da dobro potegneva naše lovske Nimrode. Pokazala sva jim malo kotorno, češ, da je to eden izvaljenih fazanov. Vse je zijalo v to čudno prikazen; omizje jo je z znanstveno resnobo krstilo za fazana in družba sv. Cirila in Metoda je dobila svojo nagrado. Prekrščena kotorna pa veselo gode svoj učeče-učeče-pi-č-pi-č pri svojih mravljinčjih jajčecih v moji obědnici. Kadar se izvale pravi fazani, bom poročal. — Lovski pozdrav!

Gorica, 1912.

K. R.

Pogumna divja raca. Ko je začetkom meseca julija hodil novomeški lovec s svojim frmačem ob Krki blizu Struge, je zagledal na travniku veliko divjo raco, ki je vodila šest mladičev. Pes je postal pred njo. Redki prizor je lovca zelo razveselil. Čudil se je, da raca ni vzletela, dasi je bila prav blizu. Ali kaj se zgodi! Raca gleda nekaj časa psa, potem se pa z vso silo zakadi vanj. Pes, zelo velik irski seter, sicer skrajno pogumen, odleti pred razdraženo raco, kakor da bi ga odpihal. Ko se vrne, se ponovi prizor. Raca je potem odvedla mladiče v vodo, kjer so se vsi poskrili, ter je pazila na svojega nasprotnika. Ni ji bilo dovolj, da je pes plaho stisnil rep med noge; ko se je zopet približal, je planila iz vode vanj in ga nagnala, da je imela potem mir. Materina ljubezen!

B.

Poročilo iz Medvod. Po mnogih lovskih časopisih smo brali o nenavadno zgodnji gonji srnjakov, pri nas pa tega nismo opazili. Sicer sta res že 19. julija

skočila kar dva srnjaka (mlada šesteraka) na pero. Kmalu potem smo našli, da že plešejo čarovnice v znanih krogih po lovišču. Višek gonje je bil pa prvi teden avgusta. Ker je bilo skoro ves ta čas soparno, so skakali srnjaki še precej dobro na pero, posebno, kadar se je pripravljalo k nevihti, ali pa precej po dežju. — Srnjaki so letos jako dobri, tako glede rogovja, kakor tudi glede mesa. V prvih 10 dneh junija so bile srne že vse lepo rdeče, nekatere pa že mnogo prej. Letos svečna smo napravili tudi nekaj solnic za srne na dobrih stečinah in po najboljših receptih, toda do danes se ni dotaknila teh solnic nobena srna. Kaj bi bilo temu vzrok? Morda ima zemlja dovolj soli? — 25. avgusta sem prepodil s smreke mišjo kanjo. Spustila je iz kreppljev malo podlasico s prebito lobanjo.

Medvode, 28. avgusta 1912.

F. K.

Nekaj o planinskem orlu na Gorenjskem. Pod Široko Polico pod Črno prstjo so gnezдили l. 1868. planinski orli. Tolminci in Bohinjci bi bili radi prišli do mladičev. To pa je bilo zelo težavno in nevarno, ker niso imeli še takrat takih priprav, kakršne imajo turisti dandanes. Tolminci so izkušali, vreči mladiče iz gnezda s kljuko, ki so jo pritrdili na zvezanih dolgih kolih. Koli so se pa preveč upogibali in Tolminci niso mogli dobiti mladičev. Naposled se je ojunatil Bohinjec Ivan Žen, po domače Vrban, ki živi v Bohinjski Bistrici in je bil takrat 17 leten fant. Bil je zelo drzen. Plezal je v sami sraciji po navpični steni proti gnezdu na ta način, da je vtikal sedaj levo, sedaj desno roko v skalne razpoke. Z nogami se ni mogel nikjer oprijeti; telo je viselo samo na tisti roki, ki jo je imel v razpoki. Dospel je srečno do gnezda, kjer je bil mladič. Ko se mu je Žen približal, je čavsnil mladič takoj s kljunom proti njemu. Kako spraviti sedaj mladiča s police? Po steni navzgor ni bilo mogoče, ker ni mogel z eno samo roko plezati, dočim bi moral v drugi držati orla. Ni se dolgo pomišljal, ampak vrgel orliča s police, naj pride na tla živ ali mrtev. Mladi orel je razpel peroti in priletel nepoškodovan na tla k Ženovnem tovarišu, ki je ondi čakal in ga prijel. Žen se spominja še vedno s strahom, kako je plezal po orla, in Tolminci so še hudi nanj; kadar ga vidijo, pravijo: „To je pa tisti, ki nam je ptiča odnesel!“ Bohinjcem je kmalu dahnila v glavo misel, da bi orla kam drago prodali. Pisali so v Schönbrunn in v Trst. V Ljubljano in v Kranj pa ga je šel Žen sam ponujat. Iz Schönbrunn je prišel odgovor, da so dobili pravkar dva orla in ne potrebujejo nobenega. Drugod so pa ponujali pre nizko ceno. Tako je imel Žen orla dolgo doma in ga hranil z mesom, ki je bilo takrat silno poceni. Stal je funt 20 h. Naposled ga je prodal Rouardu na Jesenice za 30 kron. — Letos gnezdijo orli na Polici nad slapom Savice; lovci jih zalezujejo pridno. * *Fran Lokar.*

Dečko z ustreljenim divjim mačkom. Pred nekaj tedni je ustrelil belokranjski lovec A. K. divjega mačka. Dal ga je svojemu sinu, naj ga nese naprodaj v Črnomelj v Grad, češ, da tam mačke peko in jih radi jedo. Grad je najbolj priljubljena gostilnica v Črnomlju; ondi lovec ali ribič lahko proda redek plen. Deček si je privezal mačka na ramo in ga nesel v Črnomelj. Vso pot se je veselil lepe napitnine. Ko je dospel v Grad, je šel naravnost v kuhinjo; tam se je vrtela pri ognjišču s kuharicami gospa hotelirka. Deček ji je takoj vljudno ponudil mačka, rekoč: „Oče so me poslali k vam vprašat, ali hočete kupiti tega mačka, saj pri vas radi pečete in jeste mačke!“ Lahko si mislite, kaka ploha besed se je usula nanj! Hotelirka in vse kuharice so se zadirale nad njim: „Kaj praviš, da pri nas pečemo mačke? Kdo ti je pa to rekel? Poberi se! Ako hočeš, nesi mačka v gostilnico k M, kjer peko take stvari!“ In toliko, da ni dobil fant s kahalnicami po glavi. Ko se je oddahnil od strahu, je krenil v gostilnico k M. Nadejal se je, da proda mačka ondi. Pa tudi tu ga ni čakal lepši sprejem kakor v Gradu. Gostilničar

mu je zezen pokazal vrata in kričal: „Bogme, komaj so ljudje malo pozabili, da so pri meni pekli mačka, pa mi ga fantin že pride ponujati!“ (V tej gostilnici so pred leti spekli lovecm ustreljenega mačka). Žalosten je odšel deček z mačkom proti domu. Onkraj mosta v Loki ga je ustavil gostilničar „na kozjem trgu“ Č. in ga vprašal, kam in odkod nese mačka. Ko mu je deček odkrito potožil, kaj vse je doživel z mačkom, mu je dal Č. vina in kruha in mu rekel, naj pusti mačka pri njem in naj ga ne nosi domov. Deček ga je rad ubogal, samo da se je rešil bremena.

Fran Lokar.

Redki gostje. Bele štoklje so pri nas redki gostje. V ljubljanski okolici jih videvajo ob selitvi; letos so videli tri. Nočne čaplje opazujejo vsako pomlad, posebno ob Savi od Črnuč do Dola. Kraguljev sem nagačil letos mnogo. Dobil sem v njih želodcih celo glavo poljske jerebice, noge domačih piščancev in drugih takih trdih ostankov. V gačenje sem prejel tudi redkega sokola selilca (Wanderfalke, Falco peregrinus). Ustreljen je bil na Hrvaškem pri Čabru. Enakega ptiča mi je pomladi poslalo v gačenje vodstvo meščanske šole na Krškem. Oba sta jako huda roparja in spretna aviatika. Tudi rjavo čapljo (Ardea purpurea, Purpurreiher) opazujejo pri nas skoro vsako pomlad ob selitvi z juga na sever. Letos sem prejel lep parček, samico iz Postojne in izredno krasnega samca iz Ljubljane. Letos sem dobil tudi tri škurhe ali puščinske sloke. To je jako boječa ptica. Lovec se ji more malokdaj približati na strelno daljavo. Zalotiš jo na ljubljanskem barju. Prištevamo jo okusni divjačini. Nemški jo imenujemo Grosser Brachvogel (Numenius arquatus). Letos od pomladi pa do sedaj so opazovali v Mostah pri Ljubljani nenavadno mnogo tonovščic ali galebov (Lachmöwe, Larus ridibundus). Pomladi so videli jate 40 do 60 teh ptic. Posedale so po njivah, pozneje pa po kopnem in ob vodi. 28. junija so videli v Mostah pri Ljubljani jato do 100 kljunov. Posedale so po skalah, molečih iz vode. 29. junija sem opazoval sivi čaplji. Kako previdna je ta ptica in kako nezaupljiva! V mraku sem videl, kako sta krožili po zraku. Bil sem kajpada dobro skrit. Prva je plavala po vodi gor in dol, druga je krožila sedaj nad desnim bregom, sedaj nad levim. Natančno je motrila okolico. Dasi sem čakal do devetih zvečer, ni bilo prilike za strel. Še ob mesečini je krožila nad njivami in travniki ob bregu.

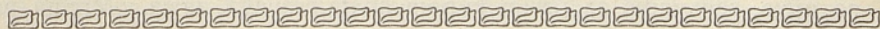
V. Herfort.

Srnjakova svatba. Meseca julija sem opazoval, kako silovit je srnjak proti srni. Lovec me je opozoril na uhojen krog okoli grma sredi goščave. Nekoliko časa sva sedela mirno. Kmalu je prišla srna tako blizu mene, da bi jo bil lahko prijel za nogo. Za njo se je prikazal srnjak. Veter nama je bil ugoden. Ubrala sta jo v krog. Samica je vedno tožila in se kar tresla od razburjenosti. Srnjak se je podil zanjo, in ker ni hotela stati, jo je hotel vedno gristi po trebuhu. V kratkem sta jo odkurila v divjem diru dalje. Najbrže sta naju vendarle zavohala ali pa se srna ni hotela več vrteti. Oni lovec mi je pravil, da je videl pomladi skupaj po dvanajst zajcev, ki so se bili za samice, da je pokalo, kakor da bi tolkel po polhovkah. Šam sem še videl troje do pet zajcev skupaj v tekmi za klofute, več pa ne. Radoveden sem, če je kdo drugi videl toliko živih divjih zajcev skupaj v tekmi.

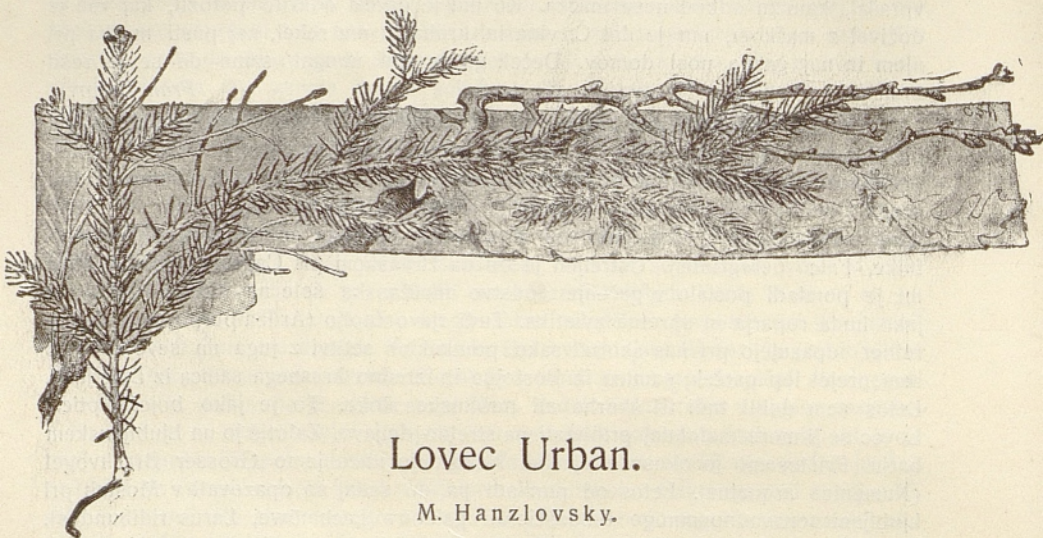
V. Herfort.

Spačnik (Tetrao medius, Rackelhahn), ki ga je ustrelil gosp. Fr. Klemenc in sem ga jaz nagačil, oziroma modeliral, se sedaj nahaja v deželnem muzeju ljubljanskem. Spačnika je podaril gospod Klemenc s tem pogojem, da je darovalo ravnateljstvo omenjenega zavoda 20 K za občinske uboge v Medvodah.

V. Herfort.

L I S T E K

Lovec Urban.

M. Hanzlovsky.

V skromni hišici tik vasi B . . . v Bohinju je bival pred nekaj leti lovec Urban, star ko zemlja. Lovska strast, ki je prej delavec v tvornici za železne izdelke sploh ni poznal, se mu je pojavila v prsih šele — „penzionistu“. Ni se pač mogel ločiti od priljubljenega mu železa in ponudil je svoje moči imetniku tamošnjega lova. Ali je znal Urban razločevati zajca od lisjaka in jereba od domače kokoši, še ni dognano popolnoma. — Glavna stvar je ta, postal je „lovec“ za petindvajset grošev na mesec. Imetnik lova je bil pa z Urbanom tudi zadovoljen, zakaj pritisk „od zgoraj“ se je ustavil, saj je bilo postavi ustrezno!

Koliko je ustrelil divjačine, ne ve živa duša; vedo pa popolnoma verodostojne priče, da je ustrelil zmrzlega zajca. Kakor je pripovedoval sam, se je stvar odigrala takole:

Bilo je drugi dan po lovu, kjer so streljali, kakor v burski vojski. Urban si je pravkar ogreval svoje otrple ude na solncu, ko pripelje mimo njega sosed gnoj.

„Dobro jutro!“

Urban mu je samo pokimal z glavo; menil je, da je to „nobel“, ker je tako odzdravljaj njegov gospodar.

„Hej, Urban! Ali hočeš dobiti zajca? Ko sem prvič peljal gnoj na njivo, sem videl za prvim kupom spatati pravega zajca. Mrcina pa

se ni niti zmenila ko sem ga tako malo poččegetal z bičem po dlaki. Ste ga že včeraj malo preveč zasopli, da je še danes truden.“

Misel na zajčka je dala Urbanu novih moči. Pomignil je sosedu, naj malo počaka, nato pa izginil v kočo. Kmalu se je vrnil, opasan s staro torbo, čez ramena pa mu je štrlela cev neznanske „brizgalnice“, tupatam že povezana s „čibežnom“. Stopil je za hišo in odklenil svojo Dijanico, brako preptopne pasme, ter verigo pripel k pasu torbe.

„France!“ je rekel sosedu, „jaz pojdem naprej, ti pa zamano. Kadar prideva zadosti blizu, pa počakaj — in videl boš, kako mu posvetim!“

Začela sta se pomikati proti cilju. Toda čim bliže sta prihajala, tem bolj se je polotevala Urbana razburjenost. „Kaj praviš, France, ali ga bom, ali ne? Veš, star sem že.“

„Oh! Urban, če ga pa ti ne boš, kdo ga pa bo!“ mu je odgovoril sosed in se grizel v ustnice, da se ne bi izdal s smehom.

Bila sta že blizu cilja. France se je ustavil z glasnim „ohá!“, ki je bil namenjen njegovemu volu. V tem trenutku je pa Urban zagledal zajca, iztegnjenega ob kupu gnoja.

„Lej ga vraga!“ je mrmral vrli lovec. „Kako se je zleknil proti solncu! Kakor nalašč mi kaže svojo belo dlako. Čakaj, mrcina, kmalu ti pomagam na tvoje bergle. Pst! Dijanica čakaj malo, najprej ga bom jaz, potem ga pa še ti tako malo pomikasti, pa samo glej, da ti ne uide!“

Že je snel svoje strašno morilno železje raz pleča in napel petelina; ob tem je zaškrtalo tako čudno, kakor tačas, ko je še v zarjavelem vozičku prevažal železje. Meril je; to delo je trajalo dolgo. Muha mu je plesala pred očmi, ni je bilo mogoče ujeti.

Ko je Urban uvidel, da z muho nič ne bo, je pogledal kar približno in pritisnil na vzmet. Zopet je zaškrtalo, potem je pa zadonel grom in odmeval daleč naokoli. Počilo je prav tako, kakor semanj dan, kadar so sprožili topič, da bi zbudili ljudi k prvi maši.

„Bog se usmili mene in moje uboge duše!“ je vzdihoval Urban; ležal je na tleh, kakor je bil dolg in širok.

Strašni sunek puške in nenadni potegljaj Dijanice sta bila Urbana nemilo položila na mater zemljo. Počasi se je sklonil ter otipaval svoje ude, so li še celi. Potem se je spomnil svojega zajca. Ali strah božji — zajček je ležal še vedno kakor prej in zvesta Dijanica je prav imenitno sedela pri zajtrku. Ta pogled ga je spravil na vse štiri. Polagoma je vstal. Sosed je grozeče vzdignil svoj bič, toda Dijanica je vedela dobro, kaj jo čaka. Urban je skočil z obema

nogama hkrati, da bi oplašil psico; ta pa je spustila svojo žrtev in Urban je poskočil na zajčka.

„Ali si ga vendar?“ je vprašal sosed Urbana. „E dobro si ga moral zadeti, da je bil mahoma mrtev!“

„France,“ je dejal Urban, „veruj mi, to ni noben zajec, ampak sam peklenšček. Ko je počilo, me je vrglo tako neusmiljeno po tleh, kakor bi padel z neba. Toda — puška mora imeti pač poseben blagoslov.“

„He, Urban,“ je povzel zopet sosed, „kako je pa to, da je ta zajec že trd, pa vendar ne, da bi bil zmrznil?“

„Beži, beži“, mu je odvrnil Urban, „moja puša strelja tako imenitno, da pade žival vsa trda, kakor zadeta od bliska. To mi je pravil že moj stari stric, preden mi je izročil pušo.“

Urban si je naprtil svoje železje in zajčka ter dejal: „France, ako naletiš še kdaj na kaj takega, mi pridi povedat!“

In odkorakal je proti stanovanju svojega gospodarja.

Sosed se je pa veselo vrnil k svojemu rogatemu prijatelju ter kihal v pest: „Ta ubogi Urban strelja mrtve zajce. Dober tek tistemu, ki bo prebavljal to divjačino!“

Urbanu je bilo že vroče, ko je prestopil prag svojega gospoda. Imetnik lovišča je bil ves presenečen, ko je ugledal Urbana in zajca. — „Lovec“ pa je začel s povzdignjenim glasom:

„Milostivi gospod, ustrelil sem zajca ter sem ga prinesel.“

„No, no, Urban, vi, ki ste že tako stari, pa streljate še tako dobro!“

Urbanu so zalesketale solze radosti. „Milostivi gospod, kadar tako pogledam po cevi na obe oči, ne zgrešim nikdar. Da bi ju le videli, kako sta jo rezala z Dijanico kar po zraku! Pogledal sem ga kar na osemdeset in padel je kakor čik!“

Gospodarju se je zdela ta povest takoj neverjetna; slutil je tudi, da so imenitno potegnili starega Urbana.

Stisnil mu je nekaj „belih“ v roko ter ga odslovil; zajčka pa je dal zakopati, ker mu je bil že preduhovit.

Urbanu se odslej ni več posrečilo, da bi še kateremu uhljatemu štirinožcu upihnil luč življenja. Legel je ter naredil oporoko; svoje imetje je volil sorodnikom s pogojem, da mu mora ob mrtvaškem odru stati njegova puška. Sorodniki pa niso upoštevali poslednje želje, ampak prodali pušo v staro železje kot robo za staro šaro.

